P9_TA(2020)0036

Guinejská republika, najmä násilie voči demonštrantom

Uznesenie Európskeho parlamentu z 13. februára 2020 o Guinejskej republike, najmä o násilí voči demonštrantom (2020/2551(RSP))

(2021/C 294/07)

Európsky parlament,

— so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Guinejskej republike,

— so zreteľom na spoločné vyhlásenie Organizácie Spojených národov, Európskej únie a veľvyslanectiev Spojených štátov a Francúzska v Guinejskej republike z 5. novembra 2019,

— so zreteľom na komuniké Komisie Hospodárskeho spoločenstva západoafrických štátov (ECOWAS) zo 4. novembra 2019 v nadväznosti na incidenty v Konakry,

— so zreteľom na tlačovú správu Africkej komisie pre ľudské práva a práva národov z 9. novembra 2019 o potláčaní demonštrácií v Guinejskej republike,

— so zreteľom na 35. zasadnutie pracovnej skupiny pre všeobecné pravidelné preskúmanie pri Rade OSN pre ľudské práva, ktoré sa konalo v dňoch 20. až 31. januára 2020,

— so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (ICCPR) z roku 1966,

— so zreteľom na Dohodu o partnerstve medzi členmi skupiny afrických, karibských a tichomorských štátov na jednej strane a Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na strane druhej (Dohoda z Cotonou),

— so zreteľom na Africkú chartu ľudských a občianskych práv, ktorá bola prijatá 27. júna 1981 a nadobudla účinnosť 21. októbra 1986,

— so zreteľom na ústavu Guinejskej republiky, ktorú národná rada pre prechod schválila 19. apríla 2010 a ktorá bola prijatá 7. mája 2010,

— so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv,

— so zreteľom na národný indikatívny program v rámci 11. Európskeho rozvojového fondu na obdobie rokov 2015 – 2020, ktorý prideľuje finančné prostriedky Guinejskej republike,

— so zreteľom na článok 144 ods. 5 a článok 132 ods. 4 rokovacieho poriadku,

A. keďže prezident Alpha Condé je pri moci v Guinejskej republike od svojho zvolenia v roku 2010 a od svojho znovuzvolenia v roku 2015; keďže od polovice októbra 2019 dochádza v krajine k masovým demonštráciám, ktoré organizuje najmä Národný front obrany ústavy (FNDC) za situácie, keď sa opozícia obáva, že prezident Condé sa bude snažiť rozšíriť svoje ústavné právomoci; keďže ústava Guinejskej republiky obmedzuje mandát prezidenta na dve funkčné obdobia; keďže druhé funkčné obdobie prezidenta Condého má uplynúť koncom roka 2020;

B. keďže po rokoch vojenského režimu bolo zvolenie A. Condého za prezidenta v roku 2010 prvým krokom k demokratickým reformám a transparentnosti; keďže prezident Condé je obvinený z korupcie a obmedzovania politickej slobody; keďže reforma ústavy, ktorej jediným účelom je predĺžiť funkčné obdobie prezidenta a umožniť, aby Alpha Condé zostal pri moci, vyvolala násilie;

C. keďže prezident Condé sa tiež nedávno snažil odstrániť inštitucionálne prekážky svojej reformy tým, že ovplyvňoval Ústavný súd Guinejskej republiky a volebnú komisiu; keďže v marci 2018 bol predseda ústavného súdu Kéléfa Sall odvolaný z funkcie; keďže minister spravodlivosti Cheick Sako podal demisiu, pretože nesúhlasil so zmenami ústavy, ktoré by umožnili tretie funkčné obdobie prezidenta;

Štvrtok 13. februára 2020

D. keďže vládnuca strana Zhromaždenie guinejského ľudu nemá dvojtretinovú parlamentnú väčšinu potrebnú na zmenu ústavy; keďže referendum o ústavnej reforme by znamenalo obídenie Európskeho parlamentu Guinejskej republiky;

E. keďže 19. decembra 2019 prezident Condé oznámil, že referendum o ústavnej reforme sa plánuje na 1. marca 2020; keďže parlamentné voľby, ktoré boli pôvodne naplánované na 16. februára 2020, boli odložené a uskutočnia sa v ten istý deň ako referendum; keďže navrhovaná nová ústava zahŕňa predĺženie prezidentského mandátu z piatich na šesť rokov s obmedzením na dve funkčné obdobia; keďže sa očakáva, že prezident Condé využije túto ústavnú zmenu a bude sa uchádzať o tretie prezidentské funkčné obdobie;

F. keďže Národný front obrany ústavy (FNDC), združenie opozičných strán, organizácií občianskej spoločnosti a odborových zväzov, zorganizoval protesty a plánuje štrajky proti zmene ústavy; keďže od 12. októbra a 28. novembra 2019 bolo zatknutých najmenej sedem členov FNDC, ktorí boli stíhaní z dôvodu, že ich výzvy na protesty proti novému návrhu ústavy predstavujú akty alebo činnosti, ktoré by mohli narušiť verejný poriadok a ohroziť verejnú bezpečnosť, a ktorí boli v dôsledku medzinárodného tlaku nakoniec oslobodení;

G. keďže situácia v krajine je výbušná, vládne tu veľké politické napätie a prepukajú násilné protesty; keďže vláda voči týmto protestom tvrdo zakročila a polícia voči protestujúcim použila nadmernú, nenáležitú a nezákonnú silu, pričom organizácie pre ľudské práva informujú o barikádach, streľbe a slznom plyne, a to najmä v hlavnom meste Konakry a v Mamou, severnej bašte opozície; keďže polícia vo Wandinare údajne použila jednu ženu ako ľudský štít na ochranu pred kameňmi, ktoré hádzali demonštranti;

H. keďže Fodé Oussou Fofana, podpredseda hlavnej opozičnej strany Zväz demokratických síl Guinejskej republiky, obvinil prezidenta z „ústavného štátneho prevratu“ a „podvodu“; keďže opozičné strany sa na protest zaviazali bojkotovať parlamentné voľby;

I. keďže ECOWAS aj Africká komisia pre ľudské práva a práva národov vyzvali na to, aby sa dodržiavali základné práva demonštrantov a aby sa bezpečnostné sily lepšie starali o riadny priebeh demonštrácií;

J. keďže Komisia OSN pre ľudské práva konštatovala, že bezpečnostné sily v reakcii na protesty, ktoré sa začali v Konakry 14. a 15. októbra 2019, „nedodržali medzinárodné normy pre použitie sily“; keďže pohreb demonštrantov zabitých počas týchto protestov bol poznačený ďalším násilím a úmrtiami;

K. keďže Guinejská republika sa vo svetovom rebríčku slobody tlače za rok 2019 umiestnila medzi 180 krajinami na 101. mieste; keďže od roku 2015 bolo najmenej 20 novinárov predvolaných, zadržaných alebo trestne stíhaných; keďže od začiatku demonštrácií v októbri 2019 boli zatknutí novinári, obhajcovia ľudských práv a aktivisti občianskej spoločnosti vrátane Abdourahmana Sanoha (koordinátora FNDC), ktorý bol následne prepustený, zatiaľ čo iní sú stále zadržiavaní a vystavovaní násiliu; keďže počas protestov bolo zabitých najmenej 28 civilistov a jeden policajt; keďže podľa odhadov organizácií pre ľudské práva bolo od roku 2015 zabitých najmenej 70 demonštrantov a ďalších prítomných osôb vrátane Amadoua Boukarioua Baldého, študenta, ktorého v máji 2019 policajti ubili na smrť počas protestov na univerzite v Labé;

L. keďže viaceré miestne MVO odsúdili väzenské podmienky v Guinejskej republike, najmä „vážne nedostatky, pokiaľ ide o preplnenosť ciel, stravovanie a výživu a nedostatočnú odbornú prípravu väčšiny väzenských dozorcov“ (podľa správy organizácie Human Rights Watch); keďže tieto podmienky sú znepokojujúce v celej krajine, ale obzvlášť závažné sú v centrálnom väzení v Konakry;

M. keďže Guinejská republika je jednou z najchudobnejších krajín Afriky a stále ešte trpí v dôsledku dlhotrvajúceho zlého hospodárskeho riadenia a korupcie, a to aj napriek tomu, že v baniach v okolí Boke má najväčšie zásoby bauxitu na svete; keďže dve tretiny jej 12,5 milióna obyvateľov žijú v chudobe a kríza eboly v rokoch 2013 až 2016 výrazne oslabila hospodárstvo krajiny; keďže mladých ľudí, ktorí majú menej ako 25 rokov a ktorí tvoria viac ako 60 % obyvateľstva, obzvlášť postihuje nezamestnanosť;

N. keďže v súčasnom kontexte protestov proti reforme ústavy, ktorá vyostrila konfrontáciu medzi vládou a opozičnými stranami, OGDH (Guinejská organizácia pre ľudské práva a práva občanov) odsúdila opakované porušovanie ľudských práv v Guinejskej republike; keďže tieto porušenia viedli k ničeniu verejných budov a zariadení, k snahám o rozdúchavanie etnických sporov a k nútenému vysťahovaniu zo súkromného majetku; keďže od februára do mája 2019 vláda Guinejskej republiky násilne vysťahovala viac ako 20 000 ľudí zo štvrtí v Konakry s cieľom poskytnúť pôdu pre vládne ministerstvá, zahraničné veľvyslanectvá, podniky a iné verejné projekty;

O. keďže Európska únia v rokoch 2014 až 2020 poskytla Guinejskej republike podporu prostredníctvom národného indikatívneho programu v rámci 11. Európskeho rozvojového fondu vo výške 244 000 000 EUR, pričom táto pomoc sa zameriavala na inštitucionálnu reformu a modernizáciu správy, sanitáciu miest, zdravotníctvo, cestnú dopravu a podporu národného povoľovacieho úradníka;

1. vyjadruje poľutovanie nad pokračujúcim násilím v Guinejskej republike; dôrazne odsudzuje porušovanie slobody zhromažďovania a slobody prejavu, ako aj násilné činy, vraždenie a ďalšie porušovanie ľudských práv; žiada vládne sily, aby okamžite zaujali zdržanlivý postoj a umožnili konanie pokojných legitímnych protestov bez akéhokoľvek zastrašovania;

2. vyzýva vládu Guinejskej republiky, aby iniciovala rýchle, transparentné, nestranné a nezávislé vyšetrenie úmrtí a zranení protestujúcich, obvinení z nadmerného používania sily alebo iného porušovania ľudských práv zo strany príslušníkov orgánov presadzovania práva, a zodpovedných vrátane tých, ktorí nesú zodpovednosť v policajných a bezpečnostných zložkách, aby bola voči nim vyvodená zodpovednosť a neprofitovali z beztrestnosti; pripomína vláde Guinejskej republiky, že boj proti korupcii a skoncovanie s beztrestnosťou by sa tiež mali stať prioritami;

3. vyjadruje hlboké poľutovanie nad všetkými zámermi zmeniť ustanovenia guinejskej ústavy o obmedzení funkčného obdobia prezidenta; dôrazne pripomína, že súčasťou fungujúcej demokracie musí byť dodržiavanie zásad právneho štátu a všetkých ustanovení ústavy vrátane prípadných obmedzení mandátu prezidenta; vyzýva prezidenta Guinejskej republiky, aby rešpektoval ústavu Guinejskej republiky, a najmä jej článok 27;

4. žiada, aby sa rešpektovalo právo na slobodu manifestácie, zhromažďovania, združovania a prejavu zaručené medzinárodnými normami a zmluvami a dohovormi OSN, ktoré Guinejská republika ratifikovala; vyzýva vládu Guinejskej republiky, aby prijala naliehavé opatrenia, ktorými zabezpečí dodržiavania práva na pokojnú slobodnú manifestáciu a na vytvorenie bezpečného prostredia bez obťažovania, násilia a zastrašovania a na uľahčenie dialógu s opozíciou;

5. vyzýva všetky zainteresované strany, aby zabránili ďalšej eskalácii napätia a násilia; vyzýva vládu Guinejskej republiky, ako aj opozičné skupiny a občiansku spoločnosť, aby uplatňovali zdržanlivosť, konali zodpovedne a zapojili sa do konštruktívneho dialógu s cieľom dosiahnuť trvalé mierové riešenie založené na konsenze; vyzýva EÚ, aby pokračovala vo svojom úsilí o posilňovať úlohu občianskej spoločnosti a nabádala neštátne subjekty, aby zohrávali aktívnu úlohu;

6. naliehavo vyzýva vládu Guinejskej republiky, aby zabezpečila včasné transparentné, dôveryhodné a slobodné parlamentné a prezidentské voľby za plnej účasti opozičných strán vrátane možnosti zaregistrovať sa, viesť kampaň, mať prístup do médií a požívať slobodu zhromažďovania;

7. pripomína význam nezávislej národnej volebnej komisie, ktorá koná nezávisle od vlády a akejkoľvek politickej strany; naliehavo vyzýva vládu Guinejskej republiky a prezidenta Condého, aby zabezpečili, že nezávislá štátna volebná komisia CENI v Guinejskej republike bude môcť fungovať úplne transparentne a bez zasahovania, zastrašovania či nátlaku zo strany politikov alebo strán pri moci;

8. naliehavo vyzýva orgány Guinejskej republiky, aby v plnej miere dodržiavali všetky vnútroštátne a medzinárodné záväzky týkajúce sa občianskych a politických práv vrátane práva na slobodu prejavu, zhromažďovania a združovania, práva na ochranu pred mučením, zlým zaobchádzaním a svojvoľným zadržiavaním a práva na spravodlivý súdny proces; zdôrazňuje, že stredobodom každého politického riešenia krízy musí byť dodržiavanie ľudských práv;

9. vyzýva orgány Guinejskej republiky, aby v súlade s medzinárodnými normami vyšetrili a stíhali príslušníkov bezpečnostných síl, proti ktorým sú dôkazy o ich trestnej zodpovednosti za zločiny v minulosti i súčasnosti;

10. pripomína, že nevyhnutným predpokladom upevňovania demokracie je zdravá občianska spoločnosť schopná fungovať bez strachu, zastrašovania a násilia; naliehavo vyzýva vládne a bezpečnostné sily, aby pomohli presadiť prostredie prospešné pre bezpečnosť a ochranu zástupcov mimovládnych organizácií a občianskej spoločnosti, a zároveň zrevidovali právne predpisy o používaní sily pri verejných zhromaždeniach;

Štvrtok 13. februára 2020

11. zdôrazňuje význam zabezpečenia a podpory nezávislého pluralitného slobodného mediálneho prostredia, ktoré slúži demokracii; naliehavo vyzýva orgány Guinejskej republiky, aby okamžite zastavili všetky prípady prenasledovania a zastrašovania novinárov a tiež skoncovali so svojvoľným odoberaním licencií médiám, aby rešpektovali individuálne práva novinárov a obhajcov ľudských práv pôsobiacich v krajine a zaručili ich bezpečnosť tak, aby mohli monitorovať politickú situáciu a situáciu v oblasti ľudských práv v krajine alebo o nich informovať;

12. ostro kritizuje uväznenie Abdurahmána Sanohu a ďalších vodcov opozície a občianskej spoločnosti; vyzýva na okamžité prepustenie politických väzňov v krajine a na vyšetrenie rozsiahlych obvinení zo zlého zaobchádzania s väzňami;

13. vyzýva orgány Guinejskej republiky, aby zastavili akékoľvek ďalšie násilné vysídľovanie obyvateľstva z jeho pozemkov alebo majetku dovtedy, kým nebudú môcť zaručiť dodržiavanie práv obyvateľov vrátane adekvátneho oznámenia, ako aj odškodnenia a presídlenia pred ich vysídlením; zdôrazňuje, že primeraná kompenzácia by mala byť poskytnutá všetkým násilne vysťahovaným jednotlivcom, ktorí takúto kompenzáciu ešte nedostali;

14. pripomína, že je dôležité, aby Guinejská republika spolupracovala s regionálnymi partnermi na spoločnom posilňovaní demokracie, rozvoja a bezpečnosti; naliehavo vyzýva orgány v Guinejskej republike, aby úzko spolupracovali s regionálnymi organizáciami vrátane spoločenstva ECOWAS, aby obnovili základné slobody, do dôsledkov vyšetrili prípady porušovania ľudských práv, ku ktorým došlo počas manifestácií, a zabezpečili pokojný prechod k demokracii; pripomína, že riešenie súčasnej krízy možno nájsť len v otvorenom a dosiahnuteľnom dialógu medzi vládnymi a opozičnými skupinami v rámci Guiney; pripomína tiež, že spoločenstvo ECOWAS a susedné krajiny Guinejskej republiky môžu zohrávať rozhodujúcu úlohu pri presadzovaní dialógu v rámci Guiney a zabezpečovaní jeho pokračovania; vyzýva vládu Guiney a spoločenstvo ECOWAS, aby úzko spolupracovali s cieľom zabezpečiť, že voľby v roku 2020 prebehnú pokojne a reprezentatívne; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby nadviazali na odporúčania všeobecného pravidelného preskúmania UPR Guinejskej republiky z januára 2020, najmä pokiaľ ide o právo na život, fyzickú integritu, slobodu prejavu a slobodu pokojného zhromažďovania, ako aj o používanie ozbrojených síl a beztrestnosť; naliehavo vyzýva orgány Guinejskej republiky, aby sa zmysluplne zapojili do pripravovaného všeobecného pravidelného preskúmania Rady OSN pre ľudské práva, zároveň poskytli OSN plný prístup na základnej úrovni a aby v plnej miere realizovali následné odporúčania pracovnej skupiny;

15. naliehavo vyzýva Európsku úniu, aby podrobne monitorovala situáciu v Guinejskej republike a aby voči jej vláde vyvodila zodpovednosť za každé porušenie záväzkov podľa medzinárodného práva a dohôd v oblasti ľudských práv, najmä pokiaľ ide o články 8, 9 a 96 Dohody z Cotonou;

16. vyzýva podpredsedníčku Komisie/vysokú predstaviteľku Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a Európsku službu pre vonkajšiu činnosť (ďalej len „ESVČ“), aby udržiavali politický dialóg vrátane dialógu podľa článku 8 Dohody z Cotonou s cieľom urýchlene znížiť napätie v krajine a v prípade potreby pomáhať pri prípravách na pokojné voľby vrátane mediácie a opatrení na boj proti násiliu pred voľbami a po nich; ďalej vyzýva PK/VP a ESVČ, aby spolupracovali s orgánmi Guinejskej republiky, so spoločenstvom ECOWAS, Úradom OSN pre ľudské práva v Guinejskej republike, Africkou komisiou pre ľudské práva a práva národov a osobitnou zástupkyňou generálneho tajomníka pre Západnú Afriku a Sahel s cieľom vypracovať spoločnú stratégiu na riešenie súčasnej politickej krízy;

17. víta zameranie 11. ERF na podporu právneho štátu v Guinejskej republike; naliehavo vyzýva Komisiu a ESVČ, aby naďalej podporovali posilňovanie občianskej spoločnosti a nezávislých štátnych inštitúcií;

18. vyzýva delegáciu Európskej únie v Guinejskej republike, aby nepretržite monitorovala situáciu nezávislej občianskej spoločnosti v krajine, monitorovala súdne konania s politickými väzňami a pokračovala v riešení situácie v oblasti ľudských práv v krajine v rámci jej dialógu s orgánmi Guinejskej republiky; vyzýva Komisiu, aby pozorne sledovala situáciu v Guinejskej republike a pravidelne o nej informovala Európsky parlament;

19. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, prezidentovi a parlamentu Guinejskej republiky, inštitúciám spoločenstva ECOWAS, Spoločnému parlamentnému zhromaždeniu AKT-EÚ a Africkej únii a jej inštitúciám.